

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Kiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yesha'yah

Shelomoh ben Yitshak

Fyorda, 5567 [1806/1807]

ינ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9839

ישעיה יז

כַּמֶּזֶן הָרִים לַפְּנֵי־רוּחַ וּכְגִלְגֵּל לַפְּנֵי סוּפָה : (יד) לָעַת עָרַב וְהָנְהָ
בַלְהָה בְּטָרָם בְּקָר אֵינְנוּ זֶה חֶלֶק שׁוֹסֵינוּ וְגִזְרֵל לְבַזְזֵינוּ :
יָהּ (א) רְחוֹי אֶרֶץ צִלְצֹל כְּנַפִּים אֲשֶׁר מַעֲבֵר לְנַהֲרֵי־כּוֹשׁ :
(ב) הַשְּׁלַח בַּיָּם צִירִים וּבְכַל־יָגְמָא עַל־פְּנֵי־מַיִם לְכוּ מִלְּאָקִים
קָלִים

ר ש י

עגולה כמין העין באמצע וחמש זרועותיו סביב לה : (יד) והנה בלטה
שדים באים על האויב ומזהלין אותו : בטרם בקר איננו • והאויב אין בעולם :
זה חלק שוסינו • חלק סנחריב וחלק גוג ומגוג כשיבאו לבזוזינו :
יָהּ (א) הוּי חֶרֶץ לְלֹל כְּנַפִּי • ת"י דחמך לה בספיך מוארע' רחיקא וקילעיהון
פריסן כנשרא דטאים בכנפיהו ואני חומ' לפי סהן שרוין במזרח והארץ חמה
העופות נאכספים שם והיא מולללת בכנפי עופות ונבואה זו על אוכלוסי גוג ומגוג
כענין שנא' (ציחזקאל ל"ח) פרס כוש ופוט אחס : (ב) לכו מלאכים קלים •
לראות אם אמת הוא שחזרו ישראל למקומם אשר הוא גוי נמושך וממורט
לא

מכלל יופי

ערער : (ד) ומשמן , שם , ובסיר"ק המ"ס הראשונה : (ה) קציר , תואר בפלס
סריד ופליט : (ו) שנים שלשה , יבא המספר על דרך גזומא להמעיט רובה לומר מעטים
ולקח לענין זה המעטים שבמספר : גרגרים , גראט"ש בלע"ז : (ח) המזכרות מעשה
ידיו , בא הסמיכות בה"א הידיעה , כמו המזנה בית אל : (ט) בעוובה , שם דבר כמו
ורבה העוובה בשקל מלוכה : ההורש , ענינו סעוף : (י) חטעי , בדגש הט"ת : נטעי
נעמנים , נפלה המ"ס ונשארה היו"ד בלתי הסמיכות : נעמנים , תאר בתוספת נו"ן ענין
נעומות ידוע כענין היופי : (יא) חשגשגי , בסבולת ושראו אגה , ובא בהכפל הפ"ו והע"ן
ענינו גדול ורבו מעיין ואחריתך ישגא מאר : נד , שם ענין הכור ידוע , ופירוש הפסוק
אמר ביום נטעך תשגשי והטעם שהרבית בניס וגדלת והגלגלת במעשך והנה עתה שכחת להי
ישעך ונוד ינוד קצירך ביום נפלה כלומר שיאבדו ויסופו במהרה וטעם על כן אזכר הוא
קצור עם נד קציר כלומר נטעי נעמנים שהיית נוטעת בתחלה וההגלגלה רבה שהיה לך הכל
יסוף כי שכחת אלהי ישעך ועל כן ינוד קצירך וקציר מענין זרע וקציר , ובפ"ו קציר כמו וטעם
קציר כמו נטע ואמר נטעך ואמר זרעך כי הכוונה בשני דרכים בנטיעה ובזריעה ואמר נטעי
בלשון נקבה ואמר תזרענו לשון זכר כן דרך הפסוק כשידבר לשון נקבה הוא כנגד הכנסה
וכשידבר לשון זכר הוא כנגד העם : ביום נפלה , צו"א ופת"ס תחת החי"ת , ופירושו
ביום מכה , נפלה כמו נפלה מכתך והוא תאר מבנין נפעל ואמר על המכה נפעלת ואף
על פי שהיא פועלת כי האדם הוא הנפלה והמכה היא המקלה על הסנה השנית כי הסנה
הראשונה היא המביאה אותם אף על פי כן מרוב החליים אשר נמכה ההיא היא נפעלת אל
החליים ההם כלומר מלאה מהם וכן כי כלה ונחרטה כי נחרטה נעשתה כליון חרוץ כי כלה אף
בנהלה על זה הדרך ויש מפרשים כי המלים האה אינם נפעלים כי הם שמות בתוספת נו"ן :
(יב) יהטיון , בא שלם להודיע כי כן המשפט בנחי הלמ"ד והנו"ן נוספת כיון תשמרון :
ושאון כשאון , ענין המיה וכן ישאון והוא מבנין נפעל : כבירים , ענין העונס וההגלגלה
ק

פֶּאֶלְגַט , וויא דער בערגע שפרייא פֶּאָם ווינד' , וויא ווירבעל פֶּאָם אונגעווייטער .
 (יד) צור אבענדצייט איזט שרעקנים דא , נאָך ווירד ניכט מאַרגען — אונד —
 וועג זינד זיא ! — דים אונזרער טיראָנען טהייל , דים אונזרער רייכר לאָאָן !
 יח (א) אויף ! אים לאַנד' דער אומשאַטטענדען זעעגעל , דיסווייטס דער פֶּלוֹססע
 פֶּאָן כּוּשׁ ! (ב) מאַן זענדעט באַטשאַפֿטען אים מעערע , אין דאָהר .
 שיפֿפֿען אויף דען געוועסערן ; „ געהט דין , איהר שנעללען באַטען / צום
 צערײַ

ב א ו ר

המתגלגל בסבובים שונים , (ווירבעל) בל"א . (יד) לעת ערב וגומר . כמו שכתוב
 (מלכים ב' י"ט ל"ה) ויבא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ואמונים אלף . (רד"ק) בלהת .
 כמו (יחזקאל כ"ו כ"א) בלהות אתך , וטעם בלהות בלהות , הפוך , כמו כשב וכבש .
 (ז' עזרא) . בטרם בקר אינגו . כמו שכתוב (מלכים אס) וישכימו בנקר והנה כלם
 פגרים מתים . (רד"ק) . זה חלק וכו' . מאמר הכביא , זה החלק והגורל האוי לשוסינו
 ולבנוזינו , והם מחנה אשור , ששמו ובזו את ישראל * (הכ"ל) .
 יח (א) הנבואה הזאת נאמרה בימי חזקיהו מלך יהודה , ובה נבא הכביא על מפלת מחנה
 סנחריב ביד מלאך ה' , ועל גדולת חזקיהו הנדיק , שינשא ה' את מלכותו עד למעלה ,
 ועמים רבים יהיו כרים למשמעו , ויכבדוהו במנחה ואשכר . רמ"ז . לשון קריאה , כמו
 (זכריהו ב' יו"ד) הוי הוי ויבאו מארץ כנען * (ז' עזרא) . וכן תרגמתי . ארץ עלצל כנפים ,
 קראה כן , לרוב הספינות אשר בה , כי בפרש הקלעים בהם , ידמו לכנפים , וילכו בהם
 כמו העוף , שיעופף בכנפיו , והקלעים יעשו כל . (מדברי רד"ק) . ומה תנין טעם
 תרגומי . אשר מעבר לנהרי כוש . כה אמר ה' יגיע זמנים וסחר כוש וסנאים אנשי מדה
 עליך יעברו ויך יהיו ויאיד ישתחוו איד יתפללו (להלן מ"ה י"ד) . וראה גם בדברי רש"י ירד"ק ז"ל .
 (ב) השולח בים צירים , דמשלה בימא אונדין * (הכשרי) . ובכלי גבוא * פירוש ,
 ספינות עשויות מהגומא , והן קלות ללכת על פני המים . (מדברי רד"ק) . לכו ועו' . דברי
 האלמים

מברל יופי

הן בענין הכמות והן בענין האיכות : (יג) וגם ממרחק , אומר זה על מלך אשור שנס
 מירושלים , והיה לו לומר למרחוק אלא רוצה לומר כי הוא נס מירושלים , ואפילו כשהיה
 רחוק מירושלים היה נס עדיין מאותו מקום רחוק כי לא היה בוטח בעצמו . וכן אמר וסלעו
 ממגור יעבור : ויתכן לפרשו כמו הפוך וכן הוא ועבר בו ממרחק וגם (אמר המגיה השני דבר
 תומה הוא זה מפשטן הגדול **כזה** לפרש כן ומי ישמע לו להפוך המקרא בדרך כזה וגם על
 זה נאמר אין מקרא יובא מפשטו) , ופירוש לעת ערב והנה בלהת אמר זה על מחנה אשור
 רוצה לומר שלעת ערב היה להם בהלה והוא הלילה אשר יבא בה מלאך ה' והנה בהם מאה
 ואמונים וממה אלף ובטרם בקר אינגו כמו שכתוב וישכימו בנקר והנה כלם פגרים מתים ,
 והראש"ע פיהם לעת ערב והנה בלהת לישראל שהיו בבהלה ופחד גדול מן סנחריב ובאותה הלילה
 מתו האשורים והכו ובטרם בקר אינגו שלא היו בעולם ל"ע : [ובגלגל , בקרא כן הקס והגבנה
 לפי שהוא מתגלגל מרוב קלותו ובכפל גם הפ"א כמו שבכפל בקרקד שהוא מן קדר :
 יח (א) הוי לשון קריאה : עלצל כנפים תאר מענין כל בהכפל גם פ"א הטועל כלומר
 שמללת על העולם ברוב כנפיה והוא דרך משל על רוב הסחורות ומיני הדברים היוצאים
 ממנה לשאר ארצות , ובפירוש קראה עלצל לרוב הספינות אשר בה כי בפרש הקלעים בהם
 ידמו לכנפים וילכו בהם כמו העוף שיעופף בכנפיו והקלעים יעשו כל וכן תרגם יונתן דאתן
 לה בספינן וקלעיהון פריסן כנשרא דטאים בכנפיהו : (ב) גבוא , הוא עץ קל עד מאד
 ויש לפרשו מלשון גמי בדברי רז"ל כי עושים מן הגמי ספינות קטנות ונפתין אותם בזפת שלא יכנסו
 בהם

תרגום אישכנזי

וְצַרְמַרְמָמְעֵרְטֵעֵן , גַּעֲפִילִינְדֵרְטֵעֵן פֶּאָלְק , דַּאָּ פֶּאָן יַעֲהֵר וואַנְדֵר־פֶּאָלְלֵר
 וואָר — צום אויסגעמעסענען , צַרְמַאָלְמֵטֵעֵן פֶּאָלְקֵע , דַּעססען לאַנד שְׁטֵרְעֵמֵע
 „פֶּעֶרְשֶׁלֶאָנְגֵעֵן .“ (ג) איהר בעוואָהנער דעם ערדבאַללס אַללע , דיא איהר
 אויף ערדען וואָהנעט! איהר ווערדעט'ס זעהן , וויא פֶּאָניר אויף בערגען געשוואונג
 גען , הערען , וויא פֶּאָווינעןשאַלל ! (ד) דען זאָ שפּריכט דער עוויגע צו מיר :
 „אך ווילל רוהיג פֶּאָן מיינעם טהראָנע שווען , וויא ווערמענדע זאָננע אויפֿס
 „גרין , וויא טהוואַואַלְקֵע זיין ערנדטערהיצע .“ (ה) פֶּירוואָהר ! עה' דער
 ערנדטע צייט צו ענדע איזט , וואָן בלומען וועלְקֵען , אונד בליטהע אין אונרייפֿע
 טרייבֿען וואַנדעלט ; — דאַ צַעֲרִשְׁנִידֵעֵט מאַן יונגע רעבען מיט גאַרטענמעסערן ,
 הויעט דאַנקען אַב , ווירפֿט זיא הינוועג . (ו) אַללעם ווירד דען בערגפֿענגעלן
 דען טהירען דעם לאַנדעם איבער לאַססען ; פֿענגעל ניסטען דעם זאַממערס דאַ
 רין , אונד דאַועלבסט איבערווינטערן דעם לאַנדעם טהירע . (ז) אין יענען צייטען
 ווערדען

ב א ו ר

פֶּאָלְחִים אַל פֶּלֶחִים . אַל גוי וכו' . אַל יִשְׂרָאֵל , שְׁהוּ עַד עֵתָה גוֹי מִמִּשְׁךְ וּמְמִירָט , שְׁמִשְׁכּו
 אִתּוֹ אֲמוֹת הָעוֹלָם , אֵלֶּה יִזְכָּרְנָהּ מוֹתָהּ , וּמִרְשׁוֹ אִתּוֹ . (מִדְּבָרֵי רַד"ק) . אַל עִם נוֹרָא
 וְגו' . מִהִיּוֹם אֲשֶׁר הָיָה לָעַם , הָיָה עִם טוֹרָא , רוּחַ לִמֵּר , שְׁהָיָה אִדָּם רוּחַ בְּהֵם נִפְלְאוֹת
 וְכוּרְאוֹת , שְׁהָיָה עִשָׂה עִמָּהֶם הָאֵל , בְּטוֹבָתָם וּבְרַעֲתָם . (מִדְּבָרֵי הַכ"ל) . גוֹי קוֹ קוֹ עִם
 מִדּוֹד בְּקִי הַמֶּלֶךְ , וְהַטַּעַם , שְׁמִדְדוּכּוֹ הַגּוֹיִם הַשׁוֹכֵנִים בְּבִיבּוֹתָיו , לְחַלְקוֹ בִּיבִיחָם וְעַל פִּי זֶה
 תְּרַגְּמִתִּי . וּמְבוֹסָה . שְׁבוֹסָתוֹ שִׁיכָאִי . אֲשֶׁר בּוֹאֵוֹ וְגו' . דְּכּוּ עֲמִיּוֹת אֲרַעֲיָה . (הַכַּשְׂדִּי) .
 (ג) כָּל וְגו' . הַטַּעַם , כְּאִלְוִנְסֵם כְּשֹׂא עַל כָּל הָאָרֶץ . (י' עוֹרָא) . וּכְחֻקוֹ שׁוֹפֵר .
 לְדַעַת מַעֲשֵׂה הַשֵּׁם בְּמַחֲנֵה סִנְאֵי־בֵּי . (הַכ"ל) . (ד) בִּי וכו' . שִׁיעוֹר הַמִּקְרָא , שְׁאִמֵּר
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : אֲנִי אֲבִיט , בְּעֵין חֶסֶד , מִמִּכּוֹן כְּסָאִי בְּשָׁמַיִם עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל , וְאִשְׁרֵי לֵהֵם ,
 כְּשֶׁמֶשׁ זֹרַחַת בְּאֹרֶךְ בְּהִיר עַל עַשֵׁב הַשָּׂדֶה , לְהַכְמִיחֵוּ מִן הָאָרֶץ , וּכְעַנַּן מְרַעֲף טַל , הַמְשִׁיב נֶפֶשׁ
 כָּל חַי , בְּחֹסֶת הַיּוֹם לַעֲתֵי קֵץ . בְּחֹסֶת צַח עָלַי אֹדֶר . כְּחֹסֶת הַשָּׁמַיִם כַּחַ עַל יָרֵךְ , כְּמוֹ (מַלְכִים
 ב' ד' ל"ט) לְלַקֵּט אֲוֵרוֹת . (מִדְּבָרֵי רַש"י) . וְעַל פִּי ז' ל' תְּרַגְּמִתִּי אֲשַׁכְּנִית . כְּעַב טַל בְּחֹסֶת
 קִצּוֹר . הוּא טוֹב , כִּי בַעַת הַקִּצּוֹר וְהָיָה חֹסֶם הַגּוֹזֵל , וּכְשֶׁתַּעֲבֹר עַב טַל , יִהְיֶה טוֹב לְכַבֵּי
 אִדָּם , לְקַרֵּר הָאִוִּיר . (מִדְּבָרֵי רַד"ק) . (ה) לִפְנֵי קִצּוֹר . טַרַם כְּלוֹת עַת הַקִּצּוֹר .
 בְּחֵם פֶּרַח . כְּאֲשֶׁר יִיבְּשׁוּ הַפְּרָחִים עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה . וּבֹסֵר גּוֹמֵל יִהְיֶה נֹצֵה . פִּירוּשׁ , לִפְנֵי
 הַשְּׁלֵמַת זְמַן קִצּוֹר , כִּי חֲזִי נִיסָן וְאִוִּיר וְחֲזִי סוּן יִקְרָא עַת הַקִּצּוֹר בְּאַרְבַּע עֲתֵי הַשָּׁנָה , וּנְחֲזִי
 פִּיּוֹן יִהְיֶה פְּרִי הַגַּפְּתִים בֹּסֵר בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּרֹב , וְהָיָה אֲשֶׁר יִהְיֶה נֹכַח , שֶׁכֵּן הַכֵּן לְהִיּוֹת בֹּסֵר ,
 וְהַבֹּסֵר גּוֹמֵל וּמִתְבַּשֵּׁל מֵעַט מֵעַט , עַד שֶׁהָיוּ עֲבָדִים בְּשׂוֹלוֹת . (מִדְּבָרֵי רַד"ק) . וְכֵן תְּרַגְּס
 הַכַּשְׂדִּי : וּבֹסֵרָא מִכִּיָּה שְׁמֵדֵר (הוּא הַעֲבָדִים הַקֶּטְנִים , אֲשֶׁר יִתְּלוּ לְמָמוֹת , אֲחֵר שְׁנִפְלַת הַפְּרַח
 עַן הַגֶּפֶן , כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵר רַש"י ז"ל בְּפִירוּשׁוֹ לְמַגְלַת שִׁיר הַשִּׁירִים (ב' י"ג) , וְכְמוֹ שְׁתְּרַגְּסֵם הַרְמַנְטִין
 ז"ל , וְעַל פִּי זֶה תְּרַגְּמִתִּי , הוֹלְלוּלִים . הֵם יִיבְּשׁוּ הַגַּפְּתִים הַרְכִּים , וְהֵם קְרוּבִים לְהַשְׁמַת .
 (רַד"ק) . הַגְּמִישׁוּחַ . אֹתָם הַבְּדִים הַגְּדוּלִים שְׁנֵטְאוּ . (י' עוֹרָא) . הַחֲזוּ . כְּמוֹ כְּרַת ,
 וּבְלִשָּׁן קְדֻמוֹנִיטוֹ ז"ל יִמְנָא , וְכֹא פּוֹעַל עֲבַר אֲחֵרִי עֲבַר בְּלֹא וִי' דְּבַק , כְּמוֹ (שִׁיר ה' וי')
 שְׁמַק עֲבַר , וְטַעַם הַפְּסוּק , קוֹדֵם שִׁמְלֵא פְּרִי מַחֲשַׁבּוֹתָם יִבְחָדוּ . (הַכ"ל) . (ו) יַעֲזוּבוּ
 יַחַדּוֹ וְגו' . זֶה מַחֲנֵה אֲשׁוּר , הַנִּכְבָּד בְּיַד הַמֶּלֶךְ . (הַכ"ל) . לַעֲיֵט הַרִּים . לַעֲוֹפֹת
 דַּעֲרִיא . (הַכַּשְׂדִּי) . וְקָץ עָלַי וכו' . בְּקִיּוּטָא יִהְיֶה אֲרִיעֵלוּהִי כָּל עוֹפֹת דְּמִיּוּת , וְכָל בְּעִירָא
 בְּאַרְע' עֲלוּהִי יַעֲבֹדוּן סְתוּאִי . (הַכ"ל) . וְעַ"פֿ תְּרַגְּמִתִּי אֲשַׁכְּנִית . (ז) בַּעַת הַהוּאִיא וכו' . וְרַבִּי
 מְנַחֵם

קָלִים אֶל־גּוֹי מְמֹשָׁךְ וּמִזֶּרֶט אֶל־עַם נוֹרָא מִן־הוּא וְהִלְאָה גּוֹי קוֹרְקוֹ
 וּמְבוֹסָה אֲשֶׁר־בָּזְאוּ נְהָרִים אֶרְצוֹ : (ג) פֶּלִי־יִשְׁבִי חִבֵּל וְשִׁכְנֵי אֶרֶץ
 בְּנִשְׁאֲנִם הָרִים תִּרְאוּ וּבְחִקְעֵי שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ : (ד) כִּי כֹה אָמַר
 יְהוָה אֱלֹהֵי אֲשַׁקּוּטָה יַחֲדוּ וְאֲבִיטָה בְּמִכּוֹנֵי פָחַם צַח עֲלֵי־אֹזֶר כַּעֲב
 טַל בְּחֶם קָצִיר : (ה) כִּי־לִפְנֵי קָצִיר כְּתָם־פָּרַח וּבִסֶּר נִמְלֵל יִהְיֶה
 גִּצְיָהּ ה' רַפָּה וְכִרְתֵּי הַזֹּלְזָלִים בְּמִזְמֹרוֹת וְאֶת־הַנֶּט שׁוֹת הַסִּיר הִתְזוּ :
 פָּחַח בַּסִּפּוֹ (ו) יַעֲזְבוּ יַחֲדוּ לַעֲיֵט הָרִים וּלְכַהֲמַת הָאֶרֶץ וּקִץ עָלָיו
 הָעֵיט וְכָל־בְּהֵמַת הָאֶרֶץ עָלָיו תִּחְרַף : (ז) בָּעַת הַהִיא יִבְרַל שֵׁי
 לִיהוּה

ר ש י

אל עם אשר הוא נורא בחזקתו : מן הוא והלאה . מן היום אשר נבחר לעם
 והלאה : גוי קורקו . שנפרע בו בעונו מדה במדה וניתן למבוסה . דבר אחר
 קורקו לשון קיא סחי ומאוס (איכה ג') : נהרים : מלכים : (ג) כל יושבי
 חבל וגומ' . אינכם זריכים לשלוח נירים על כך כי כגשוח גם הרים תראו צהקצן
 הגליות וכתקוע שופר תשמעו : (ד) אשקטה . מתשלום שכרו של עשו אפנה מכל
 עסקי ואביטה במכוני להטיב לו : כרום צח עלי חור . יחיר ויבטיק לוכהם השמש
 צח על ירק כמו ללקט אורות (מלכים ב' ד') : כעב טל . שהקולרים מתחיים לו
 להשיב נפש צחם קציר : (ה) כי לפני . זישול קצירו של ישמעאל ושל גוג טרם
 תמלא תאותו וסברו שהוא זומם לכלות את אחיו : כתם פרח . שלו ויתקרב
 להחבשל תבוא' במלילותם ולהיות פגה נזה של גפנה בוסר וגומל נגמל להיות גסים
 כפול הלצן בוסר הוא גירוע : וכרת הכורת חת זלזלי הגפן הם הזמורות והשריגים .
 צמזמורות שרפ"ש בלע"ז (עיין לעיל ב' ד') : ואת הנטישות , זיפ"ש בלע"ז : Ceps .
 (בל"א ויין שטאק) הם עיקרי הגפנים שקורין זיפ"ש : התזו . כרת וקצן
 כלומר יהרוג גוג וחילותיו ועוזריו : (ו) יעזבו יחדיו . פגריהם : לעיט
 הרים : לעוף הרים : וקץ עליו . כל ימות הקיץ : תחרף . כל ימות החורף
 מוכאן אמרו נושפט גוג לעתיד לבא שנים עשר חדש :

(א) רוכב

מכלל יופי

בהם המים והם קלים על פני המים : ומורט , מבנין סועל על משקל והסנה איננו אכל
 ובל' בחיל"ם מפני הרי"ש ועינינו נפילת השער או עור הבשר או עקירתו : עם נורא , פירש
 דבי ייכה כמו רחוק , ואין להוציאו מענין יראה אף על פי שמשמעות הפסוק מדבר על עם רחוק
 כי לעולם ירא האדם מהרחוקים ממנו שלא ידע מנהגם וגבורתם מהקרובים שידע מנהגם
 וגבורתם וידמה בעיניו על הרחוקים שהם גבורים ופזקים יותר וכן ומעם נורא מן היא והלאה :
 קורקו ומבוסה , מעט אחר מעט במסותו הגוים , כש שהבונה כיתה הקו מעט אחר מעט :
 קמורת בואו , האל"ף

ישעיה יח יט

ליהוה צבאות עם ממשד ומורט ומעם נורא מן הוא והלאה גוי
קורנו ומבוסה אשר בואו גהרים ארצו אל מקום שם יהוה
צבאות הרציון :

יט (א) משא מצרים הגה יהוה רכב על עב קל ובא מצרים ונעו
אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימם בקרבו : (ב) וסכסכתי
מצרים במצרים ונלחמו איש באחיו ואיש ברעהו עיר בעיר ממלכה
בממלכה : (ג) ונבקה רוח מצרים בקרבו ועצחו אבלע ודרשו
אל

ר ש י

יט (א) רוכב על עב קל * מוהרה לשלוח קל מהרה גזרת דברו ליפרע
מוצרים : ונעו אלילי מצרים מפניו * לא יהיה להם כח להציל את עמם
מיד שלוחיו של אשור וזה שאמר הכביא פורענות מצרים בלשון הזה מה שלא אמר
בלשון הזה לשאר האומה מפני שהם למודים ללקות במדה הזאת ועברתי בארץ
מצרים (שמות י"ג) ובכל אלהי מצרים (שם) ודרך ארץ מיראין את האדם במוכה
שכבר לקה זה : (ב) וסכסכתי מצרים במו * סופו מפרש את החלתו ונלחמו
איש באחיו : (ג) ונבקה רוח * תתרוקן חמתו כמו (לקמן כ"ד) בוקק
הארץ

מכלל יופי

תמורת אות הכפל כמו צו ענין שלל : (ד) אשקוטה , כתיב צו וקרי בלא וי' והקו"ף
במ"ץ חט"ף ואחד הוא : צח , שרש צח , והוא תאר וענינו הזכות והבהירות : בעב
טל , במק"ץ , ולא נשתנה במקיכות : (ה) נציה , בתוספת ה"א , והגפרד כן והוא
רפה ושרש נן והדגש תמורת הגם ענינו ענין פרח , ונפירוש יהיה ננה רפה ה"א עלתה ננה
מפיק ה"א , ואפשר כי ננה הרפה ה"א לנקבה לא לכנוי וממנו וישלך כזית ננתו :
הזוללים , סעיפי הנטיעים ברוטן בלע"ז : הנטיעות , הם הסעיפים הארוכים שמתפשטים
אנה ואנה כמו שאמר שלוחותיה נטשו עברו ים מענין ויטש על המחנה : החו , פת"ח בסוף פסוק
וענינו כרת ובמשנה התיז את ראשו בבת אחת פסולה , והוא מנטי העי"ן כמו את בריתי הפר
ולדעת רבי יהודה שרש תוז כמו הדק לעפר מדברי רז"ל תזוית והיא רוח רעה המסירה דעתו של
אדם וכן התז כמו הסיר : (ו) וקץ עליו , פועל עבר מוסב לעתיד מפני הוי"ו מענין קץ וקורף :
העיט , ה"א קמוצה שהיא לידיעה ואמרו כי העוף הדורס הוא הנקרא עיט : וכל בהמת
הארץ , כמו וכל חית הארץ , כי החיות אוכלות בשר לא הבהמו וק"ו בכלל בהמ' ובפי'
שמואל י"ז כי זה כאמר על פגרי גוג מגוג שיהיו למאכל לעופות ולחיות בעוד שישראל מתעסקים
בקבורתם כמו שכתוב בכנזאת יחזקאל : החרף , פירוש תעמוד שם בימי החורף :
(ז) יובל , ענין הבאה , תרגם ויבא , אותם בכלה ואוביל יתהון לכל :